

D05-02d4

OCENJEVANJE CERTIFIKACIJSKIH ORGANOV

Kazalo

1	NAMEN	2
2	POUDARKI PRI OCENJEVANJU	2
2.1	Glavna lokacija oziroma dislocirane lokacije	2
2.1.1	Certifikacijski organ za certificiranje proizvodov/procesov/storitev	3
2.1.2	Certifikacijski organ za certificiranje osebja	5
2.1.3	Certifikacijski organ za certificiranje sistemov vodenja	5
2.2	Opazovanje izvajanja presoj	10
3	OBSEG OCENJEVANJA (GLEDE NA CELOTEN OBSEG AKREDITACIJE CERTIFIKACIJSKEGA ORGANA)	11
3.1	Vertikalne presoje	11
3.1.1	Certifikacijski organ za certificiranje sistemov vodenja	11
3.1.2	Certifikacijski organ za certificiranje proizvodov/procesov/storitev	12
3.1.3	Certifikacijski organ za certificiranje osebja	12
3.2	Opazovanje presoj	12
3.2.1	Certifikacijski organ za certificiranje sistemov vodenja	12
3.2.2	Certifikacijski organ za certificiranje proizvodov/procesov/storitev	20
3.2.3	Certifikacijski organ za certificiranje osebja	21
4	ZAPISI	21
5	SPREMEMBE GLEDE NA PREJŠNJO IZDAJO	22
6	PREHODNE DOLOČBE	22
7	OBVLADOVANJE DOKUMENTA	22

1 NAMEN

Namen tega dodatka k D05-02 je določitev obsega in načinov ocenjevanja, ki so specifični za ocenjevanje certifikacijskih organov in/ali različne sheme certificiranja. Pri planiranju ocenjevanj certifikacijskih organov za sisteme vodenja se upoštevajo tudi podatki, ki jih certifikacijski organ posreduje na obrazcu OB05-83, Pregled kazalnikov uspešnosti certifikacijskega organa za sisteme vodenja.

Vključena so splošna navodila za izvedbo ocenjevanja certifikacijskih organov in posebna navodila, ki veljajo za posamezne vrste certifikacijskih organov oziroma za posamezne sheme certificiranja.

2 POUČENJE PRI OCENJEVANJU

Ocenjevanje certifikacijskih organov vključuje ocenjevanje glavne lokacije certifikacijskega organa oziroma dislociranih lokacij, kjer potekajo ključne aktivnosti, in ocenjevanje izvajanja presoje pri strankah.

2.1 Glavna lokacija oziroma dislocirane lokacije

Ocenjevalna komisija med ocenjevanjem na glavni lokaciji oziroma dislociranih lokacijah certifikacijskega organa uporablja poleg splošnih tehnik ocenjevanja predvsem sledeče tehnike: pregled zapisov, sistemskih dokumentov, razgovori z osebjem certifikacijskega organa. Osredotoči se še posebej na:

- organizacijsko strukturo certifikacijskega organa, primeren položaj in sestave upravnega odbora/mehanizma za varovanje nepristranskosti/odbora za zagotavljanje nepristranskosti (vključenost vseh za certificiranje zainteresiranih strani, vključenost specifičnih zainteresiranih strani, ko gre za certificiranje različnih sistemov vodenja, številčno ravnotežje med predstavniki zainteresiranih strani) in pooblastila upravnega odbora/mehanizma za varovanje nepristranskosti/odbora za zagotavljanje nepristranskosti;
- zagotovitev nepristranskosti izvajanja certificiranja, identifikacijo tveganj za nepristranskost, obvladovanje tveganj (stalna aktivnost, posredovanje informacij odboru/mehanizmu za varovanje nepristranskosti/zainteresiranim stranem, zaveza najvišjega vodstva);
- finančno stabilnost, vire;
- primernost povezave in sodelovanje z naročniki (dostopnost do storitve certificiranja, primernost pogodbe z naročniki, nediskriminatorna obravnava naročnikov);
- zagotavljanje zaupnosti;
- primerno ločitev med funkcijami certificiranja/izobraževanja/presojanja/preskušanja/kontrole, ko gre za opravljanje več takih aktivnosti v istem certifikacijskem organu;
- primernost vodenja kompetenc osebja, vključenega v postopke certificiranja;
- primernost uporabe različnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij, pravila, postopki, varnost, varstvo (IAF MD 4);
- proces certificiranja in obvladovanje ter vzdrževanje zapisov z namenom dokazovanja učinkovite izvedbe procesa certificiranja;
- zagotovitev neodvisnosti na nivoju odločanja o podelitvi/zavrnitvi/odvzemu certifikata in presojanja;
- primernost podpogodbениkov, če je relevantno;
- izvajanje aktivnosti certificiranja na dislociranih lokacijah (ključne in neključne aktivnosti);
- učinkovitost sistema nadzora nad lokacijami, kjer se izvajajo kritične aktivnosti, če je relevantno;
- izvajanje postopkov ugotavljanja skladnosti v tujini;
- dostopnost (javnost) informacij;

- sklicevanje na certifikacijo in uporaba znakov (ISO/IEC 17021-1, tč. 8.3.3, IAF sklepi));
- implementacijo relevantnih dokumentov, drugih vodil (D05-10) in
- izvajanje certificiranja po področjih/shemah/standardih iz obsega akreditacije.

2.1.1 Certifikacijski organ za certificiranje proizvodov/procesov/storitev

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje proizvodov/procesov/storitev (v nadaljevanju proizvodov) se poleg navedenega v točki 2.1 preveri še:

- izpolnjevanje sektorsko specifičnih zahtev;
- postopke ob različnih shemah certificiranja proizvodov, postopke odvzema vzorcev;
- ali certifikacijski organ za potrebe certificiranja sam izvaja presojo, preskušanje, kalibriranje ali kontrolo in ali so za te dejavnosti usposobljeni po zahtevah relevantnih standardov. Če certifikacijski organ nima primerne dokazila o usposobljenosti za presojo/preskušanje/kalibracijo/kontrolo se na ocenjevanju oceni tudi skladnost z zahtevami za akreditacijo, ki se nanašajo na preskusno, kalibracijsko in kontrolno dejavnost;
- postopke ob "multi-site" certifikacijskem postopku (IAF MD 1).

2.1.1.1 Certifikacijski organi za certificiranje ekološke pridelave in predelave

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije za kategorije proizvodov navedene v D05-11. Med ocenjevanji se upošteva tudi informacije pridobljene s strani pristojnega ministrstva in komisije. Ob širitvi akreditacije na drugo kategorijo proizvodov se oceni usposobljenost presojevalcev.

Ob ocenjevanju se pregleda obvladovanje (sistemsko, vsebinsko) vseh sprememb relevantnih dokumentov (uredbe, izvedbenih uredb, nacionalnih pravilnikov ...).

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa, ki izvaja certificiranje v tretjih državah, je med ocenjevanjem treba upoštevati zahteve EA-3/12 M, točka 3.

2.1.1.2 Certifikacijski organi za certificiranje sledljivosti izvora lesa in ostalih gozdnih proizvodov po PEFC shemi

Pri ocenjevanju se kot dodatek uporablja sektorsko specifičen dokument PEFC ST 2002:2013 in relevantne zahteve ISO 19011:2011.

Pri ocenjevanju je treba biti pozoren na:

- ureditev dovoljenja za uporabo PEFC loga z Zavodom za certifikacijo gozdov – ZCG (nacionalni predstavnik PEFC) – PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 4.1;
- pisno strinjanje stranke o izmenjavi informacij o strankah z ZCG - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 4.5;
- dokumentiran postopek za zagotavljanje izpolnjevanja zahtev ISO 19011 (7.1, 7.2.1, 7.2.2, 7.2.3.1, 7.2.3.2, 7.2.3.4) pri presojevalcih - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 6.1.1;
- izpolnjevanje zahtev za presojevalce (osnovna izobrazba, delovne izkušnje in specifično usposabljanje, kompetence) - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 6.1.1;
- posredovanje ustreznih informacij stranke ob prijavi - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 7.2;
- pravila za presojo, upoštevanje zahtev ISO 19011, klasifikacija ugotovitev, - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 7.4;

- postopek za določitev časa za presojo, dokumentiranost - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 7.4;
- vsebino poročila o presoji - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 7.4;
- pravila za odločitev - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 7.6;
- certifikacijsko dokumentacijo, vsebina, veljavnost - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 7.7;
- način izvajanja rednih nadzorov, pogostost - PEFC ST 2003:2012, rev. 2, tč. 7.9.

2.1.1.3 Certifikacijski organi za certificiranje kvalificiranih storitev zaupanja iz Uredbe (EU) št. 910/2014, upoštevajoč ETSI EN 319 403, v. 2.2.2.

Pri ocenjevanju se osnovnim zahtevam, podanim v SIST EN ISO/IEC 17065, dodajo zahteve sektorsko specifičnega dokumenta, standarda ETSI EN 319 403, v. 2.2.2: »*Electronic Signatures and Infrastructures (ESI); Trust Service Provider Conformity Assessment - Requirements for conformity assessment bodies assessing Trust Service Providers*«.

Pri ocenjevanju je treba biti pozoren na:

- pravilno oceno vseh dejavnosti certifikacijskega organa (CAB), ki bi lahko pomenile nepristranost na področju storitev zaupanja (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 4.2.1);
- ustrezno upravljanje kompetenc osebja CAB, ki je vključeno v proces certifikacije ponudnikov storitev zaupanja (TSP), vključujoč vse ravni v procesu (pregled vloge, presoja, pregled in odločitev) in ustreznosti njihovega usposabljanja (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 6.1. in tč. 6.2);
- ustreznost procesov CAB, ki naj upoštevajo ustrezne TSP-specifične standarde in zakonske predpise (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 7.1);
- ustreznost procesov in postopkov CAB za pregled vlog za certificiranje (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 7.3);
- ustreznost postopkov presoje, s poudarki na pravilnosti ocene glede obsega presoje, pristojnostjo presojevalcev, metodologijo presojanja, časom presoje, primernostjo izbiranja lokacij v primerih z več lokacijami, načinu poročanja in izvedbi presoj (presoja prve stopnje, presoja druge stopnje) ter frekvenco izvajanja presoj (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 7.4);
- ustreznost postopkov certifikacijskih odločitev (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 7.6);
- ustreznost postopkov glede certifikacijske dokumentacije (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 7.7);
- ustreznost postopkov glede javne dostopnosti podatkov o certificiranih TSP (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 7.8);
- ustreznost postopkov periodičnega nadzora in re-certifikacije nad certificiranimi TSP (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 7.9 in zahteva Uredbe (EU) št. 910/2014, člen 20/1);
- ustreznost obvladovanja sprememb, ki vplivajo na certifikacijo TSP (ETSI EN 319 403, v. 2.2.2., tč. 7.10);
- ustreznost obvladovanja uporabe znaka zaupanja EU (Uredba (EU) št. 910/2014, člen 23).

Pri ocenjevanju je potrebno ugotoviti tudi, ali CAB ustrezno presoja, in upoštevati tudi zahteve Uredbe (EU) št. 910/2014. Te se lahko delijo na splošne (skupne vsem vrstam storitev zaupanja) in specifične, ki so določene za posamezne vrste storitev zaupanja (zahteve so podane v *Tabeli 1*).

Tabela 1: Zahteve Uredbe eIDAS glede na posamezne storitve zaupanja

Storitev zaupanja (Trust Service)	Zahteve v Uredbi eIDAS (910/2014)
Kvalificirani elektronski podpis: ustvarjanje, preverjanje in potrjevanje veljavnosti, hramba	Čl. 3/16 a) in c), Čl. 3/12, Čl. 28, Čl. 33, Čl. 34, Priloga I.
Kvalificirani elektronski žig: ustvarjanje, preverjanje in potrjevanje veljavnosti, hramba	Čl. 3/16 a) in c), Čl. 3/27, Čl. 38, Čl. 40, Priloga III.
Kvalificirani elektronski časovni žig	Čl. 3/16 a) in c), Čl. 3/34, Čl. 42
Kvalificirana storitev elektronske priporočene dostave	Čl. 3/16 a) in c), Čl. 3/37 Čl. 44
Kvalificirano potrdilo za avtentikacijo spletišč	Čl. 3/16 b), Čl. 3/39, Čl. 45, Priloga IV.

2.1.2 Certifikacijski organ za certificiranje osebja

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje osebja se poleg navedenega v točki 2.1 preveri še:

- opredelitev predpogojev za pristop k certifikaciji;
- povezava z dejavnostjo izobraževanja s področja certificiranja, če je relevantno, in zagotavljanje nepristranskosti;
- certificiranje »lastnega« osebja;
- zagotavljanje primernih pogojev za certificiranje;
- ali certifikacijski organ za potrebe certificiranja sam izvaja preskušanje, kalibriranje ali kontrolo in ali so za te dejavnosti usposobljeni po zahtevah relevantnih standardov. Če certifikacijski organ nima primerne dokazila o usposobljenosti za preskušanje/kalibracijo/kontrolo se na ocenjevanju oceni tudi skladnost z zahtevami za akreditacijo, ki se nanašajo na preskusno, kalibracijsko in kontrolno dejavnost;
- zagotavljanje varnosti čez celoten postopek certificiranja (testni materiali, sleparjenje) in
- obvladovanje certifikacijske sheme (razvoj, odobritev in vzdrževanje certifikacijske sheme, spremljanje sprememb).

2.1.3 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov vodenja

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje sistemov vodenja se poleg navedenega v točki 2.1 preveri še:

- postopek vključitve pravnih subjektov, ki izvajajo in/ali upravljajo certificiranje sistemov vodenja v imenu akreditiranega certifikacijskega organa (IAF MD 23),
- postopek določitve zahtev za usposobljenost za osebje (znanje, izkušnje, veščine), ki sodeluje pri vodenju in izvedbi presoj ter certificiranju (za vse vrste sistemov vodenja, za vsako tehnično področje in za vsako funkcijo v procesu certificiranja) in rezultate izvedbe tega postopka (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 7.1.2, Priloga A, ISO 50003:2014, tč. 6.2, IAF MD 9 (Priloga B), IAF MD 10, ISO/TS 22003:2013, tč. 7.1);
- določitev zahtev za osebje na osnovi HLS standardov za MS (procesni pristop, razmišljanje na podlagi tveganja, določitev tveganj in priložnosti, potrebe in pričakovanja zainteresiranih strani, voditeljstvo in zavezanost, kontekst organizacije, komuniciranje, dokumentirane informacije);

- postopek začetne ocene usposobljenosti, rednega spremljanja usposobljenosti osebja, ki sodeluje pri vodenju in izvedbi presoj ter certificiranju (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 7.1.3, ISO/TS 22003:2013, tč. 7.1, IAF MD 9), dokazila o izpolnjevanju zahtev za osebje (IAF MD 10);
- postopek izbire in določitve presojevalske ekipe (kriteriji za izbor) (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.2.2);
- postopek in kriteriji določitve efektivnega števila osebja (IAF MD 5, ISO 50003:2014);
- postopek določitve stopnje integriranosti sistemov vodenja, pristop (standardni, razširjeni) pri planiranju in izvajanju integriranih presoj (IAF MD 11);
- postopek določitve časa presoje, zmanjšanje in povečanje časa presoje (primernost kriterijev, upoštevanje kriterijev) (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.1.4, ISO 50003:2014, tč. 5.3, ISO/TS 22003:2013, tč. 9.1.4, IAF MD 5, IAF MD 9 (Priloga D), IAF MD 11);
- priprava programa presoj za celoten certifikacijski cikel, navedba presojevalskih aktivnosti (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.1.3);
- določitev plana in ciljev presoje (certifikacijski organ), obsega presoje (integrirana, kombinirana ..., vloge udeležencev) in kriterijev presoje ter poročanje o doseženem (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.2.3, ISO 50003:2014, tč. 5.2);
- izvedba uvodnega in zaključnega sestanka, prisotnost osebja (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.4.2, 9.4.7, IAF MD 22);
- usposobljenost presojevalcev, še posebej, ko gre za izvajanje certificiranja ravnanja z okoljem in sistema varnosti in zdravja pri delu za področja, kjer je zastopanost strank manjša in presojevalci izvajajo presoje manj pogosto. Pogostost ocenjevanja primernosti vzdrževanja usposobljenosti presojevalcev na posameznih področjih ocenjevalec prilagodi hitrosti razvoja tehnik, tehnologij, sistemov ... za posamezno področje (npr. za področja EAC 19, EAC 33, EAC 3, EAC 12, EAC 13 je potrebno oceniti ustreznost vzdrževanja usposobljenosti pogosteje);
- postopek opredelitve ugotovitev s presoje in odprave neskladij;
- postopek ocene učinkovitosti korekcij in korektivnih ukrepov (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.4.10);
- popolnost poročila o presoji (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.4.8);
- postopke ob "multi-site" certifikacijskem postopku (IAF MD 1, IAF MD 5, IAF MD 9 (MD 9.1.5), ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.1.5, ISO 50003:2014, tč. 5.4, ISO/TS 22003:2013, tč. 9.1.5);
- postopke dvostopenjskega presojanja (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.3.1, ISO/TS 22003, tč. 9.2.3.1, ISO 50003:2014, tč. 5.7);
- uvedba pristopa na podlagi tveganja;
- postopek ob prenosu certifikacije od drugega certifikacijskega organa (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.5.2.2, IAF MD 2);
- izvajanje oddaljenih presoj (IAF MD 4, IAF MD 5);
- presojanje v primeru, ko organizacija odda del svojih funkcij zunanjemu ponudniku, obseg certifikacije (IAF MD 5);
- informiranje strank o prisotnosti SA na opazovanjih in politiko ob zavrnitvi opazovanja (vključenost v pogodbo s stranko, uvedba morebitnih sankcij) in
- posebne presoje (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.6.4).

2.1.3.1 Certificiranje sistemov vodenja varnosti živil po ISO 22000:2018

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije, ki je opredeljen po kategorijah navedenih v D05-11 (enako kot v ISO/TS 22003:2013, Priloga A):

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za vodenje varnosti živil je treba biti pozoren na:

- specifične zahteve za usposobljenost - ISO/TS 22003:2013, tč. 7.1, Priloga C, izobraževanje in delovne izkušnje osebja, ki sodeluje v certifikacijskih postopkih, in njihovo dokumentiranost glede na kategorijo in podkategorijo (ISO/TS 22003:2013, tč. 7.1–3);
- specifično usposobljenost za podkategorije, za področje živalske hrane;
- opredelitev obsega certifikacije (ISO/TS 22003:2013, tč. 9.1, Priloga A), ne navede se nič, kar nakazuje na specifiko proizvoda (»ekološki« ali ime proizvoda);
- pravilno izbiro časa (sezona, čas, dan) za izvedbo presoje (ISO/TS 22003:2013, tč. 9.1.2);
- ali so na voljo usposobljeni presojevalci za posamezno podkategorijo;
- ali ima certifikacijski organ vsaj eno aktivno stranko za posamezno kategorijo, za katero želi pridobiti akreditacijo;
- vsebino poročila, primernost opredeljenih priporočil (ISO/TS 22003:2013, tč. 9.1.8, lastništvo poročila) in
- pravilno določitev trajanja presoje (ISO/TS 22003:2013, tč. 9.1.4, 9.1.5, Priloga B).

2.1.3.2 Certificiranje sistemov ravnanja z okoljem po ISO 14001:2015

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije, ki je opredeljen po področjih, navedenih v D05-11 (enako kot v IAF ID 1):

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje sistema ravnanja z okoljem je treba biti pozoren na:

- določitev zahtev za usposobljenost za vsako funkcijo v procesu certificiranja in za vsako EMS področje skladno z ISO/IEC 17021-2:2016;
- usposobljenost presojevalcev: splošna usposobljenost po EN ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 7 in specifično EMS znanje po ISO/IEC 17021-2, tč. 5.1–5.15, upoštevajoč zahteve po novih znanjih (življenjski cikel, odpadki, prostor);
- opredelitev zahtev za usposobljenost presojevalske ekipe za okoljske vidike za posamezna EMS področja po ISO/IEC 17021-2, tč. 6.1–6.8, upoštevajoč znanja o spremljanju in merjenju na posameznem področju;
- določitev zahtev za ostalo osebje skladno z ISO/IEC 17021-2, tč. 7.1–7.3.

2.1.3.3 Certificiranje sistemov vodenja kakovosti po ISO 9001:2015

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije, ki je opredeljen po področjih, navedenih v D05-11 (enako kot v IAF ID 1):

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje sistema kakovosti je treba biti pozoren na:

- določitev zahtev za usposobljenost za vse funkcije v procesu certificiranja skladno z ISO/IEC 17021-1, tabela A1, in ISO/IEC 17021-3, tč. 4;
- usposobljenost presojevalcev: splošna usposobljenost po EN ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 7 in specifično znanje po ISO/IEC 17021-3:2017, tč. 5, upoštevajoč zahteve po novih znanjih (vloga vodstva, procesni pristop, razmišljanje na podlagi tveganja, kontekst organizacije);
- določitev zahtev za ostalo osebje skladno z ISO/IEC 17021-3:2017, tč. 6.

2.1.3.4 Certificiranje sistema kakovosti po uredbah End-of-Waste (Uredba (EU) št. 333/2011 (odpadne kovine), Uredba (EU) št. 715/2013 (baker) in Uredba (EU) št. 1179/2012 (steklo))

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje sistema kakovosti po End-of-Waste uredbah je treba poleg vseh ostalih zahtev za certifikacijski organ za certificiranje sistemov kakovosti po ISO 9001 preveriti še:

- implementacijo relevantne uredbe - Uredbe (EU) št. 333/2011; Uredbe (EU) št. 715/2013 in/ali Uredbe (EU) št. 1179/2012;
- specifično usposobljenost presojevalcev za presojanje po End-of-Waste uredbah (poznavanje specifikacij za razvrščanje odpadka, sprejemljivost vhodnih materialov, potencialnih nečistoč, nadzor sprejemljivosti odpadkov, postopkov in tehnik obdelave, spremljanje kakovosti odpadne kovine, spremljanje radioaktivnosti, sprejemljivost usposabljanja osebja proizvajalca, opredelitev izjave o skladnosti, Priloge I);
- pogostost izvajanja presoj.

2.1.3.5 Certificiranje sistema kakovosti po ISO 9001 in HACCP

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije, ki je opredeljen po področjih, navedenih v D05-11: Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje sistema kakovosti po ISO 9001 in HACCP je treba poleg vseh ostalih zahtev za certifikacijski organ za certificiranje sistemov kakovosti po ISO 9001 preveriti še:

- implementacijo FAO/WHO Codex Alimentarius, CAC/RCP 1-1969:2003;
- specifično usposobljenost osebja, vključenega v postopke certificiranja po tej shemi;
- razumevanje principov HACCP in
- pogostost izvajanja presoj.

2.1.3.6 Certificiranje sistemov upravljanja z energijo (EnMS) po ISO 50001:2018

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije, ki je opredeljen po kategorijah navedenih v D05-11 (enako kot v ISO 50003:2014, Tabela 2).

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za sisteme upravljanja z energijo je treba biti pozoren na:

- kako certifikacijski organ potrdi obseg in meje EnMS;
- postopek določitve aktivnega EnMS osebja;
- poročanje (izjava o stalnem izboljševanju energetskega delovanja - opis dokazil v podporo temu, ne le reference);
- določitev kompleksnosti EnMS;
- vzorčenje pri »multi-site«, pravila, velikost vzorca, izračun (Priloga B);
- informacije za pregled prijave (B.2.5);
- določitev centralne lokacije (pisarne);
- zahteva po implementaciji NSKL na vse lokacije organizacije;
- hranjenje in obnavljanje informacije o lokacijah organizacije;
- presoja drugih lokacij organizacije, najava presoje;
- proces odločanja v povezavi z ugotovljenimi NSKL;

- v prehodnem obdobju preveriti izvajanje presoj po novi izdaji standarda (od 21. 2. 2020 presojanje izključno po novi izdaji standarda).

2.1.3.7 Certificiranje sistemov vodenja kakovosti na področju medicinskih pripomočkov po ISO 13485:2016

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije, ki je opredeljen po tehničnih področjih navedenih v D05-11 (enako kot v IAF MD 9:2015).

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za sisteme kakovosti na področju medicinskih pripomočkov je treba biti pozoren na:

- kako certifikacijski organ pri organizaciji preveri izpolnjevanje zakonodaje, ki se nanaša na varnost in izvedbo medicinskega pripomočka, ukrepanje ob neizpolnjevanju slednjih zahtev in komunikacija z Nadzornim organom, ko se to zahteva;
- postopek za prvo odobritev presojevalcev (praktične izkušnje);
- usposobljenost presojevalcev za sterilne medicinske pripomočke oziroma medicinske pripomočke za uporabo v sterilnih pogojih (za postopke iz tabele 1.5, IAF MD 9);
- usposobljenost presojevalcev za postopke, ki se izvajajo pri podpogodbeniku organizacije;
- izvedbo presoje prve stopnje pri stranki, ko gre za medicinske pripomočke kategorije C in D (GHTF);
- kriterije za izvajanje kratkih obiskov, možnost nenapovedanih obiskov;
- upravičena nadomestila pri izpolnjevanju zahtev za delovne izkušnje na področju medicinskih pripomočkov,
- obseg certifikacije,
- (v prehodnem obdobju za ISO 13485:2016) prilagoditev kriterijev za usposobljenost presojevalcev (poznavanje tveganj v kontekstu zagotavljanja varnih in učinkovitih medicinskih pripomočkov, zahtev za validacijo programske opreme, za razvoj, uporabe zahtev skozi celoten življenjski cikel ter dobavno verigo, razumevanje povezanosti sistema z zakonskimi zahtevami, ravnanje s pritožbami in poročanje regulativnim organom, poznavanje primerne infrastrukture, zlasti za proizvodnjo sterilnih medicinskih pripomočkov, načrtovanje in dokumentiranje korektivnih ukrepov in preventivnih ukrepov ter izvedba korektivnih ukrepov brez nepotrebnega odlašanja ...), izobraževanje.

2.1.3.8 Certificiranje sistema vodenja varnosti in zdravja pri delu po ISO 45001

Ocenjevanje se nanaša na obseg akreditacije, ki je opredeljen po področjih, navedenih v D05-11 (enako kot v IAF MD 22, Priloga B).

Pri ocenjevanju certifikacijskega organa za sisteme vodenja varnosti in zdravja pri delu je treba upoštevati IAF MD 22 in biti pozoren na:

- pravno obvezujoče zaveze po takojšnjem obveščanju certifikacijskega organa ob resnih nesrečah oziroma kršitvah predpisov;
- pridobitev potrebnih informacij ob prijavi;
- metodologijo določitev časa presoje, lokacije (IAF MD 5);
- upoštevanje OH&S tveganj;
- pravila vzorčenje pri »multi-site«;
- postopek določitve aktivnega osebja (IAF MD 5, tudi osebja pri pogodbenikih/podpogodbenikih);
- izpolnjevanje zakonodajnih/pogodbenih zahtev (IAF MD 22, Priloga A);

- pravila ob ugotovljenih odstopanjih od zakonodajnih zahtev, ukrepanje, informiranje, odločitev;
- izvedba presoje, zapisi;
- specifične zahteve za usposobljenost (ISO/IEC 17021-10, Priloga C);
- postopek odločitve, ko niso izpolnjene zakonske zahteve (IAF MD 22, Priloga A);
- zapisi o osebju, s katerim se je izvedel razgovor, dokumentiranost odstopanj;
- v prehodnem obdobju (do 12. 3. 2021) preveriti pravila za določitev veljavnosti certifikatov po BS OHSAS 18001 oziroma podaljševanje veljavnosti BS OHSAS 18001 certifikatov.

2.2 Opazovanje izvajanja presoj

Cilj opazovanja presoj je preverjanje učinkovitosti postopka certifikacije (določitev primernih presojevalcev, pravilna določitev časa presoje), primernost določitve obsega certifikacije in ugotavljanje usposobljenosti presojevalcev (upoštevanje postopka presojanja, izkazovanje primernega poznavanja in razumevanja kriterijev za certificiranje, prisotnost primernih presojevalskih veščin in sposobnosti za presojo o izpolnjevanju relevantnih kriterijev) ter zagotoviti reprezentativen vzorec za oceno usposobljenosti certifikacijskega organa.

Ocenjevalci presojo samo opazujejo, s svojimi dejanji ne vplivajo na njen potek, presojanču ne postavljajo vprašanj in ne izražajo svojih mnenj.

Pred pričetkom opazovanja presoje certifikacijski organ za opazovano presojo posreduje poročilo s predhodne presoje, program presoje z informacijami o presojevalcih in lokacijah presoje, informacijo o usposobljenosti presojevalcev, vključenih v opazovano presojo, izračun časa presoje, opis strankine organizacije, dejavnosti in drugo: poslovnik kakovosti in varnosti za vodenje varnosti živil (HACAP poslovnik, HACAP študije) in seznam OHSAS tveganj in OHSAS zakonodajnih zahtev za opazovano organizacijo. Ocenjevalec oceni posredovano dokumentacijo in temu prilagodi ocenjevanje.

Pri opazovanju/ocenjevanju delovanja presojevalske skupine morajo ocenjevalci pozorno spremljati (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.4):

- delovanje/medsebojno sodelovanje članov presojevalske skupine (tudi opazovalcev, prevajalcev ...), vodenje skupine (obvladovanje sprememb v planu);
- poznavanje postopkov in tehnik presojanja/preverjanja;
- način kontaktiranja s stranko (začetni (vsebina), zaključni sestanek (vsebina, evidenca prisotnih), obvladovanje nepredvidljive situacije);
- sposobnost pridobivanja stvarnih dokazov (primernost postavljenih vprašanj in osredotočenje na pomembne zahteve);
- poznavanje zahtev za certificiranje (proizvoda/skupine proizvodov in zahtev za skladnost proizvoda/skupine proizvodov, poznavanje posameznih zahtev za certificiranje različnih sistemov vodenja, poznavanje nacionalnih okoljevarstvenih zahtev, poznavanje zahtev za usposobljenost osebja stranke, zahtev za usposobljenost certificiranega osebja);
- poročanje o ugotovitvah (pravilna določitev ugotovitve, neskladnosti ne smejo biti poročane kot možnosti za izboljšavo, ugotovitev povezana s kriterijem in dokazilom);
- uskladitev različnih mnenj o ugotovitvah, nestrinjanja zapisana in
- čas trajanja, primernost programa presoje (relevantnost lokacij, pokritje obsega).

Po zaključku izvedene presoje, ki je bila opazovana s strani SA ocenjevalcev, mora certifikacijski organ v roku dveh tednov SA predložiti poročilo, ki ga je pripravil za vodstvo presojske organizacije. Ocenjevalna

komisija pripravi poročilo o opazovanju presoje (OB05-43), ki vključuje informacije o implementaciji postopka certificiranja, izvedeni presoji, nastopu in kompetentnosti presojevalske skupine in tudi informacije o oceni vsebine naknadno poslanega poročila. Posebno pozornost je treba posvetiti vsebini poročila (neskladnosti ne smejo biti poročane kot možnosti za izboljšavo; ugotovitve povezane s kriterijem in dokazilom, zaključki, izjave o skladnosti ...) (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.4.8).

Ocenjevalci med opazovanjem presoje ocenjujejo delovanje celotne presojevalske skupine.

Ocenjevalci obvestijo presojevalce o rezultatih opazovanja presoje, če je mogoče, takoj po presoji v podjetju, vendar brez prisotnosti presojanca.

Opomba: za varnost ocenjevalcev med opazovano presojjo je odgovorna stranka certifikacijskega organa, ki mora o ukrepih obvestiti vse udeležene. Če SA ocenjevalci med presojjo zaznajo potencialno tveganje za poškodbe, takoj ukrepajo in zahtevajo sestanek z vodilnim presojevalcem.

3 OBSEG OCENJEVANJA (GLEDE NA CELOTEN OBSEG AKREDITACIJE CERTIFIKACIJSKEGA ORGANA)

3.1 Vertikalne presoje

3.1.1 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov vodenja

Na začetnem ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje sistemov vodenja se z vertikalno presojjo oceni najmanj štiri postopke certificiranja za vsak sistem vodenja (standard sistema vodenja):

- ISO 9001 – izbere se jih izmed najbolj kritičnih oziroma kompleksnih skupin področij (IAF MD 5) iz obsega akreditacije;
- ISO 14001 – izbere se jih izmed najbolj kritičnih oziroma kompleksnih skupin področij (IAF MD 5) iz obsega akreditacije;
- ISO 50001 – izbere se jih izmed strank z visoko (kot npr. (IAF ID1) 1, 3, 7, 11, 13, 15, 20, 21, 22 ...) oziroma kompleksno rabo energije (kot npr. (IAF ID1) 2, 10, 12, 17, 25);
- ISO 22000 – izbere se jih izmed strank z visoko stopnjo tveganja za varnost živil;
- OHSAS – izbere se jih izmed strank z visoko / višjo stopnjo tveganja za varnost in zdravje pri delu oziroma kjer so prisotne nevarne snovi, možnost eksplozije, visoke fizične obremenitve (IAF MD 5, Priloga C, Tabela OH&SMS 2);
- ISO 13485 – izbere se jih izmed strank z medicinskimi pripomočki z visoko stopnjo tveganja (GHTF, kategorija C in D).

Za sheme certificiranja, ki so kombinacije osnovne sheme (standard sistema vodenja) in dodatnih zahtev, se na začetnem ocenjevanju in pri ponovnih ocenjevanjih certifikacijskega organa za certificiranje sistemov vodenja z vertikalno presojjo oceni najmanj en postopek certificiranja.

Pri izboru se upošteva tudi primere organizacij z več lokacijami (»multi site«), primere, ko je šlo za prenos certifikatov, in primere postopkov certificiranja, izvedenih v tujini ter začetne presoje in nadzorne presoje, integrirane presoje.

Ob rednih nadzornih obiskih se izvedejo vertikalne presoje za posamezen sistem vodenja tako, kot je planirano v Planu opazovanj in vertikalnih presoj. Ob spremembah izvedbe plana vertikalnih presoj se upošteva, da so v enem ocenjevalnem obdobju pregledana vsa IAF ID področja/skupine/tehnična področja za vsak sistem vodenja v obsegu akreditacije. Spremembe se ustrezno zabeleži.

Pri vertikalni presoji je treba biti pozoren tudi na sledeče:

- kako so zapisane ugotovitve (neskladnosti ne smejo biti poročane kot možnosti za izboljšavo; ugotovitev povezana s kriterijem in dokazilom) in zaključki (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.4.5) in
- dokumentiranost preverjanja učinkovitosti korekcij in korektivnih ukrepov (ISO/IEC 17021-1:2015, tč. 9.4.10).

3.1.2 Certifikacijski organ za certificiranje proizvodov/procesov/storitev

Pri certifikacijskemu organu za certificiranje proizvodov ocenjevalci na začetnem in ponovnih ocenjevanjih pri posamezni shemi preko vertikalnih presoj ocenijo reprezentativni del postopkov certificiranja tistih proizvodov, storitev, procesov, ki so z vidika varovanja zdravja ljudi, živali, narave in zavarovanja lastnine bolj kritični. Pri izboru se upošteva tudi primere organizacij z več lokacijami (»multi site«), primere postopkov certificiranja, izvedenega v tujini ter začetne in nadzorne kontrole.

Ob rednih nadzornih obiskih se izvede vsaj ena vertikalna presoja za posamezno shemo certificiranja tako, da se upošteva, da so v enem ocenjevalnem obdobju pregledana vsa področja/skupine znotraj shem akreditiranja.

3.1.3 Certifikacijski organ za certificiranje osebja

Na začetnem in ponovnem ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje osebja se preko vertikalnih presoj oceni reprezentativno število postopkov za posamezne skupine, metode, nivoje usposobljenosti osebja, postopke, izvedene na različnih lokacijah.

Ob rednih nadzornih obiskih se izvede vsaj ena vertikalna presoja za posamezno shemo certificiranja tako, da se upošteva zgornje kriterije za izbor in zagotovi, da so v enem ocenjevalnem obdobju pregledane vse skupine iz sheme, vključene v obseg akreditacije.

Pri izboru primerov za vertikalne presoje se upošteva tudi planirana ocenjevanja izvajanj presoj, tako da se zagotovi enakomerno zastopanost akreditirane dejavnosti v ocenjevanjem vzorcu.

3.2 Opazovanje presoj

3.2.1 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov vodenja

Dejavnosti, označene s **kreplem tiskom** oziroma dejavnosti pod rubriko »Kritična koda« v spodnjih tabelah, se obvezno opazuje pred podelitvijo akreditacije (pri začetnem ocenjevanju ali širitvi akreditacije).

Sledjo akreditacijski cikli (trije zaporedni nadzori in ponovno ocenjevanje). V obdobju prvih petih let po podelitvi akreditacije se izvede vsaj eno opazovanje dejavnosti iz vsake tehnične skupine za vsak sistem vodenja.

Pri izboru se, poleg spodnjih usmeritev za posamezno shemo, upošteva kriterije iz IAF MD 17 in druge sektorsko specifične dokumente.

Če ima tehnična skupina samo 1 kritično kodo, se izvede opazovanje presoje pri tej kritični kodi za namen podelitve akreditacije za vse IAF kode v tej skupini. Dejavnosti s področja kritične kode se obvezno opazuje pri začetnem ocenjevanju ali širitvi akreditacije.

Če ima tehnična skupina več kot 1 kritično kodo, se opazovanja izvede na naslednji način:

- a. ko so vse kritične kode razmejene z "in", je za navedene kritične kode potrebno pred podelitvijo akreditacije izvesti opazovanje, akreditacijo pa se lahko podeli za nekritične IAF kode v tehnični skupini;
- b. ko so nekatere kritične kode razmejene z »ali«, se izvede eno opazovanje izmen kritičnih kod razmejenih z »ali«, akreditacijo pa se lahko podeli za obe kritični kodi in ostale nekritične IAF kode.

V primeru, da certifikacijski organ želi pridobiti akreditacijo le za nekritične IAF kode iz tehnične skupine, se izvede najmanj eno opazovanje za posamezno tehnično področje za vsak sistem vodenja.

Pri sistemu vodenja kakovosti, ravnanja z okoljem in sistemu varnosti in zdravja pri delu, ko želi certifikacijski organ pridobiti akreditacijo le za nekritične IAF kode, se izbere presoje iz skupin dejavnosti visoke kompleksnosti glede na specifična tveganja (IAF MD 5) zaprosenega obsega.

Pri sistemu vodenja kakovosti po ISO 13485 pa se za opazovanje izbere presojo medicinskih pripomočkov tehničnega področja z visoko stopnjo tveganja (GHTF, kategorija C in D).

Pri sistemu upravljanja z energijo se, ko želi certifikacijski organ pridobiti akreditacijo za tehnično področje, kjer ni dejavnosti, navedenih v krepkem tisku, izbere presoje pri stranki, ki ima vsaj povprečno kompleksnost (izračun po ISO 50003:2014, Priloga A) znotraj tehničnega področja. Presoje so lahko kombinirane.

Pravila izbora za opazovanje pri shemi sistema vodenja varnih živil po ISO 22000 so opredeljena v tč. 3.2.1.8.

V primeru »kombiniranih« shem (End-of-Waste, ISO 9001 s HACCP ...) se pri začetnem in ponovnem ocenjevanju opazuje vsaj eno presojo po posamezni »kombinirani« shemi, pri čemer se opazovanje pri kombinirani shemi smiselno upošteva tudi pri opazovanju certificiranja po osnovni shemi.

Vsaj ena od planiranih opazovanih presoj v okviru ocenjevalnega obdobja naj bi bila (če je to mogoče) začetna presoja (prva in druga stopnja).

Presoje so lahko integrirane.

Ko certifikacijski organ izkaže dovoljšno izkušnost in izboljšave v izvajanju presoj, se lahko katero od planiranih opazovanj nadomesti z drugačnim načinom ocenitve, tako, da se zagotovi, da je vsaka skupina/tehnično področje/grozd pri posamezni shemi opazovana med dvema zaporednima akreditacijskima cikloma. SA dokumentira razloge za odstopanje od osnovnih načel planiranja opazovanj.

V primeru pomembnih sprememb pri certifikacijskem organu (proces usposabljanja presojevalcev, sprememba postopka presojanja, rezultatov z opazovanj, spremembe osebja, ...) se Plan opazovanj in vertikalnih presoj ponovno revidira in spremeni pogostost opazovanj.

3.2.1.1 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov kakovosti

Obseg akreditacije certifikacijskega organa za sisteme kakovosti je razdeljen na 39 dejavnosti (IAF ID1), ki jih po naravi dejavnosti, zadevno zakonodajo, tehnične podrobnosti procesa, potrebno usposobljenost presojevalcev, smiselno združimo v sledeče skupine:

Tehnična skupina (QMS)	IAF koda	Opis gospodarske dejavnosti po IAF ID 1	Kritična koda
Hrana	1	Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	3
	3	Proizvodnja živil, pijač in tobačnih izdelkov	
	30	Hoteli in restavracije	

Tehnično področje	17	Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov	22 ali 20
	18	Proizvodnja strojev in naprav	
	19	Proizvodnja električne in optične opreme	
	20	Gradnja in popravila ladij, čolnov	
	22	Proizvodnja drugih vozil in plovil	
Papir	7	(omejeno na) Proizvodnja izdelkov iz papirja in kartona	9
	8	Založništvo	
	9	Tiskarstvo in razmnoževanje	
Rudnine	2	Pridobivanje rudnin in kamnin	2 ali 15
	15	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov	
	16	Proizvodnja cementa, apna, mavca ter izdelkov iz betona, cementa in mavca	
Gradbeništvo	28	Gradbeništvo	28
	34	Tehnično projektiranje	
Proizvodnja izdelkov	4	Proizvodnja tekstilij in tekstilnih izdelkov	5 ali 14
	5	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	
	6	Obdelava in predelava lesa	
	14	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	
	23	Proizvodnja pohištva, druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	
Kemikalije	7	(omejeno na) Proizvodnja vlaknin, papirja in kartona	12
	10	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	
	12	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken	
Oskrba	25	Oskrba z električno energijo	26
	26	Oskrba s plinastimi gorivi	
	27	Oskrba z vodo	
Transport in ravnanje z odpadki	24	Reciklaža	24
	31	Promet, skladiščenje in zveze	
	39	Druge socialne in osebne storitvene dejavnosti	
Storitvena dejavnost	29	Trgovina na debelo in drobno, popravila motornih vozil in potrebščin za gospodinjstvo	37 ali 33
	32	Finančne in zavarovalniške dejavnosti, posredovanje z nepremičninami, oddajanje strojev in opreme brez izvajalcev v najem in izposojanje potrebščin za gospodinjstvo	
	33	Računalništvo in z njim povezane dejavnosti	
	35	Druge poslovne dejavnosti, razen projektiranja, inženiringa in tehničnega svetovanja	
	37	Izobraževanje	
	36	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti	
Jedrsko	11	Proizvodnja jedrskega goriva	11
Farmacevtika	13	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	13
Zračna plovila	21	Proizvodnja zračnih in vesoljskih plovil	21
Zdravstvo	38	Zdravstvo in socialno varstvo	38

3.2.1.2 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov po End-of-Waste uredbah

Plan opazovanj mora zagotoviti, da se v okviru enega ocenjevalnega obdobja opazuje vsaj eno presojo po posamezni uredbi.

3.2.1.3 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov kakovosti po ISO 9001 in HACCP

Plan opazovanj mora zagotoviti, da se v okviru enega ocenjevalnega obdobja opazuje vsaj eno presojo po tej shemi.

3.2.1.4 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov ravnanja z okoljem

Obseg akreditacije certifikacijskega organa za sisteme ravnanja z okoljem je razdeljen na 39 dejavnosti (IAF ID 1), ki jih po naravi dejavnosti, zadevno zakonodajo, tehnične podrobnosti procesa, potrebno usposobljenost presojevalcev, smiselno združimo v sledeče skupine:

Tehnična skupina (EMS)	IAF koda	Opis gospodarske dejavnosti po IAF ID 1	Kritična koda
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	1	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo	1
Hrana	3	Proizvodnja živil, pijač in tobačnih izdelkov	3
	30	Gostinstvo	
Tehnično področje	17	(omejeno na) Proizvodnja kovinskih izdelkov	20 ali 21
	18	Proizvodnja strojev in naprav	
	19	Proizvodnja električne in optične opreme	
	20	Gradnja in popravila ladij, čolnov	
	21	Proizvodnja zračnih in vesoljskih plovil	
	22	Proizvodnja drugih vozil in plovil	
Papir	7	(omejeno na) Proizvodnja izdelkov iz papirja in kartona	9
	8	Založništvo	
	9	Tiskarstvo in razmnoževanje	
Gradbeništvo	28	Gradbeništvo	28
	34	Tehnično projektiranje	
Proizvodnja izdelkov	4	Proizvodnja tekstilij in tekstilnih izdelkov	4 in 5
	5	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	
	6	Obdelava in predelava lesa	
	23	Proizvodnja pohištva, druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	
Kemikalije	14	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	7 in 10 in 12 in 13
	7	(omejeno na) Proizvodnja vlaknin, papirja in kartona	
	10	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	
	12	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken	
	13	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	
	15	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov	
	16	Proizvodnja cementa, apna, mavca ter izdelkov iz betona, cementa in mavca	
	17	(omejeno na) Proizvodnja kovin	
Pridobivanje rudnin in kamnin	2	Pridobivanje rudnin in kamnin	2
Oskrba	25	Oskrba z električno energijo	25 ali 26
	26	Oskrba s plinastimi gorivi	
	27	Oskrba z vodo	
	24	Reciklaža	

Tehnična skupina (EMS)	IAF koda	Opis gospodarske dejavnosti po IAF ID 1	Kritična koda
Transport in ravnanje z odpadki	31	Promet, skladiščenje in zveze	24 in 39 (omejeno na NACE 37, 38.1, 38.2, 39)
	39	Druge socialne in osebne storitvene dejavnosti	
Storitvena dejavnost	29	Trgovina na debelo in drobno, popravila motornih vozil in potrebščin za gospodinjstvo	29 ali 35 ali 36
	32	Finančne in zavarovalniške dejavnosti, posredovanje z nepremičninami, oddajanje strojev in opreme brez izvajalcev v najem in izposojanje potrebščin za gospodinjstvo	
	33	Računalništvo in z njim povezane dejavnosti	
	35	Druge poslovne dejavnosti, razen projektiranja, inženiringa in tehničnega svetovanja	
	37	Izobraževanje	
	36	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost	
Jedrska	11	Proizvodnja jedrskega goriva	11
Zdravstvo	38	Zdravstvo in socialno varstvo	38

3.2.1.5 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov upravljanja z energijo

Obseg akreditacije certifikacijskega organa za sisteme upravljanja z energijo je razdeljen na 8 tehničnih področij:

Tehnično področje (EnMS)	IAF ID 1	NACE kode	opis
Industrija – lahka do srednja	3	10, 11, 12	Proizvodnja živil, pijač in tobaknih izdelkov
	4	13, 14	Proizvodnja tekstilij in tekstilnih izdelkov
	5	15	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov
	6	16	Obdelava in predelava lesa
	7	17.2	Proizvodnja izdelkov iz papirja in kartona
	8	58.1, 59.2	Založništvo
	13	21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov
	18	28, 33.12	Proizvodnja lahkih strojev in naprav
	19	26, 33.13, 33.14, 95.1	Proizvodnja električne in optične opreme
	23	31, 32, 33.19	Proizvodnja pohištva, druge raznovrstne predelovalne dejavnosti
	24	38.3	Recikliranje
	27	36	Zbiranje, prečiščevanje in distribucija vode

Tehnično področje (EnMS)	IAF ID 1	NACE kode	opis
	28	41, 42, 43	Gradbeništvo
	29	45, 46, 47, 95.2	Trgovina na debelo in drobno, popravila motornih vozil in potrebščin za gospodinjstvo
	30	55, 56	Hoteli in restavracije
	31	52, 61	Skladiščenje in zveze
Težka industrija	7	17.1	Proizvodnja vlaknin, papirja in kartona
	10	19	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov
	11	24.46	Proizvodnja jedrskega goriva
	12	20	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken
	13	21	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov
	15	23 (razen 23.5, 23.6)	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov
	16	23.5, 23.6	Proizvodnja cementa, apna, mavca ter izdelkov iz betona, cementa in mavca
	17	24 razen 24.46, 25 razen 25.4, 33.11	Proizvodnja kovin in kovinskih izdelkov
	18	25.4, 30.4, 33.2	Proizvodnja industrijskih strojev in naprav
	19	27	Proizvodnja električne in optične opreme
	20	30.1, 33.15	Gradnja in popravila ladij, čolnov
	21	30.3, 33.16	Proizvodnja zračnih in vesoljskih plovil
	22	29, 30.2, 30.9, 33.17	Proizvodnja drugih vozil in plovil
	28	41, 42, 43	Gradbeništvo
Zgradbe	32	64, 65, 66, 68, 77	Finančne in zavarovalniške dejavnosti, posredovanje z nepremičninami, oddajanje strojev in opreme brez izvajalcev v najem in izposojanje potrebščin za gospodinjstvo
	33	58.2, 62, 63.1	Računalništvo in z njim povezane dejavnosti
	34	71, 72, 74 razen 74.2 in 74.3	Arhitekturno in tehnično projektiranje; tehnično preskušanje in analiziranje, raziskovanje in razvoj, tehnično svetovanje

Tehnično področje (EnMS)	IAF ID 1	NACE kode	opis
	35	69, 70, 73, 74.2, 74.3, 78, 80, 81, 82	Druge poslovne dejavnosti, razen projektiranja, inženiringa in tehničnega svetovanja
	36	84	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti
	37	85	Izobraževanje
	38	75, 86 (razen 86.1), 87, 88	Zdravstvo in socialno varstvo
	39	37, 38.1, 38.2, 39, 59.1, 60, 63.9, 79, 90, 91, 92, 93, 94, 96	Druge skupne, socialne in osebne storitvene dejavnosti
Gradbeni kompleksi	36	84	Kompleksi, kjer se za izvajajo dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost obvezne socialne varnosti
	37	85	Kompleksi, kjer se za izvaja izobraževanje
	38	86.1	Bolnice
Transport	1	03	Ribištvo
	30	49, 50, 51, 53	Transport
Rudarstvo	2	05, 06, 07, 08, 09	Rudarstvo
Kmetijstvo	1	01, 02	Kmetijstvo in gozdarstvo
Oskrba z energijo	25	35.1	Oskrba z električno energijo
	26	35.2	Oskrba s plinastimi gorivi
	27	35.3	Oskrba s paro in vročo vodo

3.2.1.6 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov vodenja varnosti in zdravja pri delu

Obseg akreditacije certifikacijskega organa za sisteme varnosti in zdravja pri delu je razdeljen na 39 dejavnosti (IAF ID 1), ki jih po naravi dejavnosti smiselno združimo v sledeče skupine:

Tehnična skupina (OHSAS)	IAF koda	Opis gospodarske dejavnosti po IAF ID 1	Kritična koda
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	1	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo	1
Hrana	3	Proizvodnja živil, pijač in tobačnih izdelkov	3
	30	Gostinstvo	

Tehnična skupina (OHSAS)	IAF koda	Opis gospodarske dejavnosti po IAF ID 1	Kritična koda
Tehnično področje	17	(omejeno na) Proizvodnja kovinskih izdelkov	20 ali 21
	18	Proizvodnja strojev in naprav	
	19	Proizvodnja električne in optične opreme	
	20	Gradnja in popravila ladij, čolnov	
	21	Proizvodnja zračnih in vesoljskih plovil	
	22	Proizvodnja drugih vozil in plovil	
Papir	7	(omejeno na) Proizvodnja izdelkov iz papirja in kartona	9
	8	Založništvo	
	9	Tiskarstvo in razmnoževanje	
Gradbeništvo	28	Gradbeništvo	28
	34	Tehnično projektiranje	
Proizvodnja izdelkov	4	Proizvodnja tekstilij in tekstilnih izdelkov	4 (strojenje) in 5 ali 6
	5	Proizvodnja usnja, usnjenih in sorodnih izdelkov	
	6	Obdelava in predelava lesa	
	23	Proizvodnja pohištva, druge raznovrstne predelovalne dejavnosti	
Kemikalije	7	(omejeno na) Proizvodnja vlaknin, papirja in kartona	7 in 10 in 12 in 13 in 16 ali 17
	10	Proizvodnja koksa in naftnih derivatov	
	12	Proizvodnja kemikalij, kemičnih izdelkov in umetnih vlaken	
	13	Proizvodnja farmacevtskih surovin in preparatov	
	14	Proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas	
	15	Proizvodnja drugih nekovinskih mineralnih izdelkov	
	16	Proizvodnja cementa, apna, mavca ter izdelkov iz betona, cementa in mavca	
	17	(omejeno na) Proizvodnja kovin	
Pridobivanje rudnin in kamnin	2	Pridobivanje rudnin in kamnin	2
Oskrba	25	Oskrba z električno energijo	25 ali 26
	26	Oskrba s plinastimi gorivi	
	27	Oskrba z vodo	
Transport in ravnanje z odpadki	24	Reciklaža	24 in 39 (omejeno na NACE 37, 38.1, 38.2, 39) in 31 (omejeno na nevarne snovi)
	31	Promet, skladiščenje in zveze	
	39	Druge socialne in osebne storitvene dejavnosti	
Storitvena dejavnost	29	Trgovina na debelo in drobno, popravila motornih vozil in potrebščin za gospodinjstvo	29 ali 35 ali 36
	32	Finančne in zavarovalniške dejavnosti, posredovanje z nepremičninami, oddajanje strojev in opreme brez izvajalcev v najem in izposojanje potrebščin za gospodinjstvo	
	33	Računalništvo in z njim povezane dejavnosti	
	35	Druge poslovne dejavnosti, razen projektiranja, inženiringa in tehničnega svetovanja	
	37	Izobraževanje	
	36	Dejavnost javne uprave in obrambe, dejavnost	

Tehnična skupina (OHSAS)	IAF koda	Opis gospodarske dejavnosti po IAF ID 1	Kritična koda
Jedrska	11	Proizvodnja jedrskega goriva	11
Zdravstvo	38	Zdravstvo in socialno varstvo	38

3.2.1.7 Certifikacijski organ za certificiranje sistemov kakovosti medicinskih pripomočkov

Za začetno ocenjevanje se za opazovanje izbere presojo pri strankah z medicinskimi pripomočki z visoko stopnjo tveganja (GHTF, kategorija C in D). Plan opazovanj mora zagotoviti, da se v okviru enega ocenjevalnega obdobja opazuje vsaj eno presojo z vsakega glavnega tehničnega področja v okviru obsega akreditacije (neaktivni medicinski pripomočki, aktivni medicinski pripomočki (niso za vsaditev), aktivni vsadljivi medicinski pripomočki, In vitro diagnostični medicinski pripomočki, metode sterilizacije medicinskih pripomočkov, pripomočki, ki vsebujejo/uporabljajo posebne snovi, medicinski pripomočki, predmet Direktive 2006/42/EC o strojih, deli in storitve).

3.2.1.8 Certifikacijski organ za certificiranje vodenja varnosti živil

Pri tem certifikacijskem organu se pri določanju opazovanja presoj upošteva tudi IAF MD 16. Obseg certificiranja se združi v grozde kategorij, in sicer na sledeč način:

1. kmetijstvo (A+B)
2. predelava hrane in krmil (C+D)
3. maloprodaja, transport in skladiščenje (F+G)
4. gostinstvo (E)
5. (Bio)kemijski proizvodi (K)
6. pomožne storitve (H+I+J).

Podelitev/širitev akreditacije za kategorijo ni mogoča, brez da bi se opazovalo vsaj eno presojo v grozdu. Prednost ima sektor z višjim tveganjem pri zagotavljanju varnih živil. Za širitev na kategorijo znotraj grozda ni obvezno opazovanje. V enem akreditacijskem ciklu se opazuje presoje iz vseh grozdov.

Ob vsakem ocenjevanju (nadzor, ponovno ocenjevanje) certifikacijskega organa je treba opazovati presojo v grozdu 2.

Opazovanja kategorij v drugih grozdih se planira na način, da se v okviru akreditacijskega cikla opazuje vsaj eno kategorijo v vsakem grozdu. Vsaj eno opazovanje v ocenjevalnem obdobju naj bi obsegalo opazovanje 1. in 2. stopnje presoje.

Zgoraj omenjeno so minimalne zahteve, ki jih SA prilagodi specifični situaciji pri posameznem certifikacijskem organu.

3.2.2 Certifikacijski organ za certificiranje proizvodov/procesov/storitev

V okviru začetnega ocenjevanja in ponovne ocenitve certifikacijskega organa za certificiranje proizvodov/procesov/storitev se pri posamezni shemi opazuje reprezentativni del presoj/inšpekcij tistih proizvodov, storitev, procesov, ki so z vidika varovanja zdravja ljudi, živali, narave in zavarovanja lastnine bolj kritični oziroma, če je mogoče, najmanj dve presoji/inšpekciji pri proizvajalcih.

Nadaljnje planiranje opazovanj se, če ni drugače določeno, prilagodi temu, da je v okviru ocenjevalnega obdobja (začetno ocenjevanje in trije zaporedni nadzori) izvedeno opazovanje vseh dejavnosti iz obsega akreditacije.

Pri certifikacijskih organih za **certificiranje ekološke pridelave in predelave** se v okviru začetnega ocenjevanja izvede vsaj eno opazovanje v vsaki posamezni zaproseni kategoriji proizvodov. Dodatna faktorja za določitev števila opazovanj sta še kritičnost ugotovitev in število držav, v katerih certifikacijski organ deluje, ter število podeljenih certifikatov. V okviru akreditacijskega cikla je potrebno opazovati vsaj eno kontrolo v posamezni kategoriji proizvodov. Na vsakih 10 držav v EU, kjer je aktiven certifikacijski organ; se doda eno opazovanje. Za opazovanje se izbere kontrole, pri katerih certifikacijski organ oceni večje tveganje, opazovanja se izvede v času, ko so pridelki na lokaciji kontrole, opazuje se različne kontrolorje. Pri izboru se upošteva rezultate predhodnih opazovanj.

V primeru širitve na druge kategorije proizvodov je ob širitvi treba opazovati vsaj eno kontrolo pri vsaki novi kategoriji (EA-3/12 M).

3.2.3 Certifikacijski organ za certificiranje osebja

Na začetnem in ponovnem ocenjevanju certifikacijskega organa za certificiranje osebja se opazuje reprezentativno število postopkov za posamezne skupine, metode, nivoje usposobljenosti osebja oziroma najmanj dva postopka certificiranja osebja. Pri izboru se upošteva tudi lokacijo izvedbe postopka certificiranja.

Ob rednih nadzornih obiskih se opazuje vsaj eno presojo v okviru posamezne sheme certificiranja. Opazovanje presoj pri nadzornih obiskih se izvaja po programu, ki ga po zaključenem začetnem ocenjevanju pripravi vodja področja v sodelovanju z ocenjevalci. Potrebno je zagotoviti, da je med dvema ponovnim ocenjevanjem opazovana vsaka skupina dejavnosti, skupina proizvodov, storitev, procesov in vsaka skupina osebja iz obsega akreditacije in da je najmanj enkrat v tem času opazovana nadzorna dejavnost. Pri planiranju se upošteva organizacije z več lokacijami («multi site»).

Ocenjevalna komisija za posamični nadzor določi, katero področje iz skupine dejavnosti oziroma katerega presojevalca želi opazovati, pri čemer upošteva različnost dejavnosti in presojevalcev. Če je le mogoče, se opazovanje presoj izvede v času ocenjevanja na sedežu certifikacijskega organa, sicer pa med dvema nadzornima obiskoma.

Pri planiranju opazovanja presoj se pri vseh certifikacijskih organih upošteva tudi delež certifikatov izdanih v tujini.

4 ZAPISI

Vsak ocenjevalec beleži zapise o izvedenem ocenjevanju v kontrolne liste (OB05-78, certifikacijski organi za proizvode/procese/storitve; OB05-60, certifikacijski organi za osebje; OB05-58, certifikacijski organi za sisteme vodenja) tako, da je razviden obseg in način ocenjevanja posameznih elementov sistema, glede na zahteve relevantnega standarda in vodil za certifikacijske organe, kot tudi morebitne splošne ugotovitve in posebne pripombe ter navezava na ugotovljene neskladnosti. Še posebej pomembno je, da se za izvedene vertikalne presoje natančno opredeli področje (npr. IAF ID dejavnost za posamezen sistem vodenja, skupino osebja in standard, shemo certificiranja proizvodov in standard ...).

Obvezna priloga kontrolne liste strokovnega ocenjevalca je tudi OB05-43 Poročilo o opazovani presoji. Poročilo se pripravi za vsak opazovani postopek posebej.

5 SPREMEMBE GLEDE NA PREJŠNJO IZDAJO

V poglavju 2.1 dodana zahteva v zvezi z primernostjo uporabe različnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij (IAF MD 4).

V poglavju 2.1.3 dodana splošna zahteva za poznavanje osnov HLS standardov za MS, za postopek določitve stopnje integriranosti sistemov vodenja (standardni, razširjeni pristop) pri planiranju in izvajanja integriranih presoj (IAF MD 11).

Zaradi spremembe IAF MD 22, IAF MD 5 in IAF MD 17 skozi tekst usklajeno sklicevanje na te dokumente.

V poglavju 2.1.3.1 dodana zahteva po specifični usposobljenost za podkategorije, za področje živalske hrane.

Posodobljene izdaje standardov ISO 22000 in ISO 50001.

V poglavju 2.1.3.6 določene zahteve za izvajanje presoj po novi izdaji standarda v prehodnem obdobju.

V poglavju 3.2.5 vključeno pravilo za pripravo 5 letnega plana za opazovanje presoj po podelitvi akreditacije.

6 PREHODNE DOLOČBE

Niso potrebne.

7 OBVLADOVANJE DOKUMENTA

Veljaven dokument se nahaja v i4 (informacijski sistem SA). Čistopis je objavljen na spletni strani SA, v tiskani obliki pa je dostopen na sedežu SA.

Posamezni izvodi so lahko obvladovani tudi v fizični obliki. Prejemniki oziroma mesta hranjenja so razvidni iz zapisov o izdaji dokumenta.

Drugi izpisi in kopije dokumenta so informativnega značaja in niso obvladovani izvodi. Veljavnost teh dokumentov je treba preveriti v i4 ali na spletni strani SA.